

Memo

Ter attentie van	Abdelaziz Danjaoui	Gemeente Steenbergen
Datum	20 februari 2019	
Distributie		
Projectnummer	182448	
Onderwerp	Evaluatie vGRP Steenbergen	
Versie	0.3	
Opgesteld door	Roderick Gerritsen	
Gecontroleerd door	Guy Henckens	

1 AANLEIDING

In 2013 is het vGRP Steenbergen 2014-2019 opgesteld binnen het gezamenlijk planvormingsproces Waterkring West. In het samenwerkingsverband Waterkring West zijn gezamenlijke beleidskaders opgesteld voor de uitwerking van de drie gemeentelijke zorgplichten. Gezamenlijk is een afvalwaterplan opgesteld.

In 2019 zal het volgende vGRP Steenbergen worden opgesteld. Om de uitgangspunten en het vertrekpunt voor het opstellen van het nieuwe vGRP scherp te hebben, moet het voorgaande vGRP op het vlak van projecten en financiën geëvalueerd worden.

In deze memo is het resultaat van de evaluatie van het vGRP Steenbergen 2014-2019 opgenomen.

Methodiek

Aan de hand van het vGRP Steenbergen 2014-2019 is een overzicht van alle activiteiten, projecten en beheeractiviteiten opgesteld. Dit overzicht is gedeeld met de gemeente Steenbergen. De gemeente heeft aangegeven wat de status van de verschillende activiteiten is en voorzien van oorzaken indien nodig.

2 EVALUATIE VGRP 2014-2019

2.1 Inleiding

Het vigerende VGRP was gericht op de periode 2014 tot en met 2019. Voor de voortzetting van het beleid in het nieuwe VGRP is het van belang te evalueren in hoeverre de doelstellingen uit/van het vorige VGRP behaald zijn.

2.2 Doelen planperiode 2014-2019

De hoofddoelstellingen van het vGRP 2014-2019 zijn opgenomen in de DoFeMaMe van het vGRP:

1. Doelmatige inzameling van het binnen het gemeentelijk gebied geproduceerde stedelijk afvalwater;
2. Doelmatig inzameling en verwerking van overtollig hemelwater;
3. Doelmatig transport van stedelijk afvalwater;
4. Voorkomen van vuiluitwerp naar bodem, grond- en oppervlaktewater;
5. Invulling geven aan de grondwaterzorgplicht;
6. Minimale overlast voor de omgeving;
7. Doelmatig en effectief rioleringsbeheer.

De afgelopen periode heeft de gemeente Steenberg en veel activiteiten ondernomen, beheeractiviteiten uitgevoerd en projecten uitgevoerd. Al deze activiteiten dragen bij om de gestelde doelen te bereiken. In bijlage zijn alle (beheer)activiteiten en projecten uit het vGRP opgenomen en is aangegeven of ze zijn uitgevoerd, uitgesteld of zijn komen te vervallen.

2.3 Activiteiten, beheer en investeringen

Activiteiten

In tabel 1, in bijlage 1, zijn de activiteiten opgenomen uit het vigerende vGRP. Een groot deel van de activiteiten is uitgevoerd conform het vGRP of maakt deel uit van de standaard werkzaamheden en procedure van de gemeente Steenberg en. Een aantal activiteiten die niet zijn uitgevoerd zijn hieronder nader toegelicht.

Met en grondwater

In het beleid heeft de gemeente Steenberg en vastgelegd dat twee keer per maand de grondwaterstand wordt gemeten en vastgelegd. Er zijn echter geen locaties binnen de gemeente Steenberg en waar de grondwaterstand door de gemeente wordt gemeten. Dit heeft tot gevolg dat er geen overzicht en inzicht is in optredende grondwaterstanden en dus geen analyse van dalende of stijgende grondwaterstanden kan worden uitgevoerd. Hiermee wordt niet voldaan aan de **functionele eis 5.1 Er is voldoende inzicht in de grondwaterhuishouding** en **5.4 Zoveel mogelijk voorkomen van grondwateronderlast** onderdeel van **doel 5 Invulling geven aan de grondwaterzorgplicht**.

Met en riolering

Binnen het samenwerkingsverband Waterkring West is de afgelopen jaren het project Met en Monitoren opgezet. De afgelopen periode zijn de meetdoelen en het aantal benodigde sensoren bepaald. Een definitief meetplan met een beschrijving van de sensoren en gegevens meetlocaties moet nog worden opgesteld. Er

zijn dus nog geen meetgegevens uit het meetplan beschikbaar om het theoretische rekenmodel te toetsen aan het werkelijke systeemgedrag. Het rekenmodel is daarom nog niet gevalideerd.

Evaluatie

Volgens het beleid in het vGRP hadden jaarlijks minstens twee rioleringsprojecten (investerings- of onderhoudsproject) moeten worden geëvalueerd. De evaluatie van projecten vindt plaats, maar niet structureel.

Tweejaarlijks moet de rioleringszorg worden geëvalueerd. Hiermee kan de voortgang van de gestelde doelen in het vGRP worden gemonitord en indien worden bijgesteld. Dit wordt ad hoc uitgevoerd. Voor deze evaluatie is geen voorgaand stuk beschikbaar. Vanuit efficiency is de wens er wel om tweejaarlijks te evalueren en te rapporteren.

Het kostendekkingsplan had tweejaarlijks moeten worden geëvalueerd maar dit is niet uitgevoerd. Door halverwege de planperiode van een vGRP te evalueren kan gemonitord worden of de gehanteerde uitgangspunten kloppen en/of bijgesteld moeten worden.

Hiermee wordt niet voldaan aan **functionele eis 7.7 Effectieve projectbeheersing** en **7.8 Inzicht in kosten op korte en lange termijn** van **doel 7 Doelmatig en effectiefrioleringsbeheer**. Hiervoor is een tweejaarlijkse evaluatie van de rioleringszorg en herziening van het kostendekkingsplan nodig.

Beheer

In tabel 2, in bijlage 1, zijn de frequenties van beheeractiviteiten uit het vGRP opgenomen en is aangegeven wat de uitgevoerde frequentie is. Het beheer is grotendeels uitgevoerd conform het vGRP.

Sinds 2008 is een inhaalslag gemaakt met gegevensbeheer. Het beheersysteem is nu net 95% bijgewerkt met rioolgegevens.

Investerings

In tabel 3, in bijlage 1, zijn de investeringen/maatregelen uit het vGRP opgenomen en is aangegeven wat de status van de investeringen is. Hieruit volgt dat ruim 70% van de projecten tot en met 2018 zijn uitgevoerd. Voor 10% is nader onderzoek nodig en 15% is uitgesteld. Voor één project is gebleken dat er geen noodzaak was.

2.4 Samenwerking

Waterkring West is het samenwerkingsverband van de gemeente Steenbergen met 5 andere gemeenten en waterschap Brabantse Delta. Binnen het samenwerkingsverband is een afvalwaterketenplan 2014-2019 opgesteld. Het afvalwaterketenplan is voor het gehele samenwerkingsverband geëvalueerd.

Het samenwerkingsverband heeft geleid tot verschillende gezamenlijke onderzoeksprojecten. Het resultaat van deze projecten is ook door gemeente Steenbergen gebruikt, bijvoorbeeld:

- Meetplan en monitoren (fase 2) Waterkring West;
- Kansencarta relinen/structuurcarta afkoppelen;
- Digitale informatievoorziening.

2.5 Middelen

Personele middelen

Op basis van de Kennisbank Stedelijk Water (voorheen Leidraad Riolerings) van Stichting Rioned is in het vGRP 2014-2019 een analyse gemaakt van de personele capaciteit. De werkelijke capaciteit is daarbij lager dan de theoretische benodigde capaciteit. Het tekort wordt met name ervaren in de activiteiten van de binnendienst. In het vGRP is aangegeven dat oplossingen moeten gezocht in slimmer regisseren van het werk, verdergaande samenwerking met andere gemeente en/of andere vormen van aanbesteding.

De binnendienst is ook betrokken bij projecten buiten stedelijk water. Dit gaat bijvoorbeeld over projecten in verband met waterveiligheid zoals waterberging op het Volkerak-Zoommeer. Uit de samenwerking, meetverplichting en volgen meer taken. Dit leidt tot een krappere personele bezetting. Een deel van de werkzaamheden wordt uitbesteed. Hieronder valt specialistisch werk, automatisering en bulkwerk. Het rioolareaal binnen de gemeente Steenbergen neemt ook toe.

Uit het kostendekkingsplan van het vGRP blijkt dat de vervangingsinvesteringen de komende jaren zullen toenemen van EUR 0,5 miljoen in 2014-2019 naar EUR 1,4 miljoen in 2019 en EUR 2 miljoen in 2030. Om de vervangingsopgave te realiseren zullen de personele middelen moeten toenemen.

Financiële middelen

Voor het uitvoeren van een financiële evaluatie zijn niet voldoende gegevens van de periode 2014-2016 voor handen. Aan de hand van het jaarprogramma 2019 zijn de exploitatie- en kapitaallasten voor 2017, 2018 en 2019 vergeleken met het lasten uit het kostendekkingsplan van het vGRP. Hier volgt dat de werkelijke kapitaallasten (2017: EUR 350.000) lager zijn dan in het kostendekkingsplan is opgenomen (2017: EUR 700.000). De werkelijke kapitaallasten zijn lager omdat geen rente wordt berekend vanwege het feit dat er geen rente op leningen is.

Aanvullend op de begroting 2019 is aangegeven dat een deel van onkruidbestrijding, veegkosten en 25% van waterkosten (kostenplaats 6237 water) uit de rioolheffing wordt bekostigd. Dit is niet te herleiden in het vGRP. Voor een transparante wijze van rioolheffen en toerekening van kosten zal dit inzichtelijk moeten worden gemaakt in het volgende vGRP. Dit geldt voor o.a. baggeren, onkruidbestrijding, straatvegen en kosten voor water. Dit maakt ook onderdeel uit van een project van het samenwerkingsverband: Uniformeren opzet en uitgangspunten financiën rioleringszorg.

De begrote exploitatielasten voor 2019 zijn nagenoeg gelijk als de exploitatielasten in het kostendekkingsplan (ca. EUR 1 miljoen).

De werkelijke inkomsten in 2017 (EUR 1,55 miljoen) zijn nagenoeg gelijk als de inkomsten voor 2017 (ca. EUR 1,55 miljoen) zoals deze in de verschillende kostendekkingsscenario's in het vGRP berekend zijn. In tabel 1 is het verloop van de rioolheffing opgenomen. De rioolheffing houdt nagenoeg gelijke tred met de prognose uit het vGRP.

Tabel 1: Verloop rioolheffing meerpersoonshuishouden (EUR)

	vGRP (scenario 2)	Werkelijk
2014	134	133
2015	139	140
2016	144	147
2017	150	148
2018	156	152
2019	162	155

3 WAT BETEKENT DIT VOOR HET VGRP 2020-2023

Grondwater

Het overzicht en inzicht in grondwaterstanden ontbreekt. Om een analyse van grondwaterstanden uit te kunnen voeren, ook voor het bepalen van uitgiftepeilen voor nieuwbouw, is inzicht in optredende grondwaterstanden noodzakelijk. Door grondwaterstanden te verzamelen en te meten wordt dit benodigde inzicht en overzicht wel gecreëerd. Hiermee wordt ook voldaan aan de functionele eis: Er is voldoende inzicht in de grondwaterhuishouding. Conform het vigerende vGRP moeten de grondwaterstanden geanalyseerd worden, toegankelijk zijn en ontsloten worden op kaart en via jaarlijks grondwaterverslag. Grondwatergegevens kunnen ook worden gebruikt bij het uitvoeren van de watertoets voor nieuwbouw.

Evaluatie

Om de efficiency te verbeteren zal in het volgende vGRP een tussentijdse evaluatie moeten worden uitgevoerd van het beleid en het kostendekkingsplan. Hiermee wordt de voortgang van de gestelde doelen gerapporteerd. Dit biedt tevens de kans om tussentijds knelpunten of veranderingen te signaleren en hier op in te spelen. Tussentijdse inzichten en prognoses ten behoeve van het kostendekkingsplan kunnen bijdragen aan de verbetering van de efficiency.

Personele middelen

Stedelijk waterbeheer, waaronder het rioleringsbeheer valt, staat voor nieuwe uitdagingen en opgaven: klimaatverandering, vervangingsgolf, schaalvergroting en integratie van vakgebieden. Dit vereist een aanpassing van de werkprocessen.

In de financiële doorkijk van het kostendekkingsplan nemen de vervangingsinvesteringen toe tot 1,4 miljoen EURO in 2020 en ruim 2 miljoen EURO in 2030. Dit is een toename ten opzichte van 0,5 miljoen EURO in de periode 2014-2019. Dit komt doordat het rioolstelsel verouderd. De vervangingstermijn voor leidingen is 70 jaar of later mocht uit inspectie blijken dat strengen langer mee kunnen. Om de vervangingsopgave te realiseren is voldoende capaciteit benodigd.

Om onderzoeken, beheeractiviteiten uit te voeren, vervangings- en verbetermaatregelen uit voeren en actief deel te nemen aan het samenwerkingsverband zijn ook voldoende personele middelen nodig. Om de kwetsbaarheid te verminderen kan dit worden gezocht in uitbreiding van de formatie, nauwere samenwerking binnen het samenwerkingsverband of meer activiteiten en projecten door de markt te laten uitvoeren. Het alternatief is om bepaalde activiteiten niet uit te voeren en risico's te accepteren.

Financiën

Uit een globale vergelijking tussen werkelijke kapitaallasten en de verwachte kapitaallasten uit het kostendekkingsplan blijkt dat de werkelijke kapitaallasten ongeveer de helft zijn van wat in 2014 verwacht was. Als gevolg hiervan zijn de verwachte totale lasten in 2019 circa 300.000 lager dan in het vGRP was verwacht.

Klimaat

Het vraagstuk hoe om te gaan met de steeds heviger neerslag door de klimaatverandering valt onder **functionele eis 3.3 De afvoercapaciteit van de gemengde en hemelwaterriolering moet voldoende zijn om het aanbod bij hevige neerslag te kunnen verwerken, uitgezonderd bij bepaalde buitengewone omstandigheden**. Dit is vertaald in de maatstaf 'geringe water-op-sstraat zonder schade bij bui 08 (T=2jaar)

en inzicht in risicolocaties waar schade kan optreden bij extremere neerslag'. Voor het realiseren van dit inzicht wordt uitgegaan van bui 10.

Vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie zijn gemeenten verplicht eind 2019 een stresstest te hebben uitgevoerd voor de thema's wateroverlast, hitte, droogte en overstroming. Voor het thema wateroverlast is het modelinstrumentarium tegenwoordig in staat om 2D-berekeningen uit te voeren met water-over-maaiveld. Dit brengt in beeld waar het water na hevige neerslag blijft staan en waar gebouw risico lopen als gevolg van wateroverlast.

In het vGRP zal invulling gegeven moeten worden aan de ruimtelijke adaptatie. Dit betekent dat afstemming plaats moet vinden met andere disciplines zoals weg- en groenbeheer.

Omgevingswet

Vanaf 2021 vervangt de omgevingswet een aantal wetten. De zorgplichten blijven ongewijzigd maar het GRP is niet langer verplicht. Onderdelen van het GRP vallen in een omgevingsvisie, omgevingsplan en een uitvoeringsprogramma. In het proces van het opstellen van het nieuwe vGRP zal de gemeente Steenbergen moeten anticiperen op de omgevingswet.

Bijlage 1: Activiteiten en projecten

Tabel 1: Overzicht activiteiten vGRP Steenbergen 2014-2019

Actie	Status	Toelichting
Periodiek oefenen met blusriolen.	Niet meer van toepassing	Brandweer doet dit.
Afronden optimalisatiestudies Welberg, De Heen, Bemalingsgebied N-O Steenbergen.	Uitgevoerd	
Bij wijkreconstructies en/of rioolwerkzaamheden in overleg met het waterschap Brabantse Delta een lokale afweging maken of afkoppelen doelmatig is.	Uitgevoerd	
Voor nieuwe stelsels zet de gemeente in op een (verbeterd) gescheiden stelsel waarbij de afvoer van het hemelwater automatisch wordt uitgeschakeld zodra het hwa-stelsel volledig gevuld is.	Uitgevoerd	
Bij nieuwbouw waterneutraal bouwen.	Uitgevoerd	
Daar waar mogelijk sprake is van hoge grondwaterstanden plaatsen van peilbuizen om het grondwaterpeil te monitoren.	Uitgevoerd	
Bezien of aansluitverordening wenselijk is.	Uitgevoerd	Er is geen aansluitverordening vastgesteld.
In een Afvalwaterakkoord tussen Steenbergen en het waterschap wordt vastgelegd welke afvalwaterhoeveelheden het waterschap in ontvangst moet nemen voor verdere verwerking.	Uitgevoerd	
Digitaliseren en vastleggen van alle beheerinformatie van die onderdelen die nu nog niet zijn opgenomen in het beheersysteem GBI.	Uitgevoerd	
Inventarisatie van de ontwikkeling van het afkoppelen van verhard oppervlak.	Uitgevoerd	De inventarisatie is plaats gevonden binnen het project Project Relinen vs afkoppelen Waterkring West
Maatwerkvoorschriften opstellen voor lozingen vanuit glastuinbouwbedrijven binnen de gemeente.	Uitgevoerd	Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Steenbergen, bevoegd gezag inzake de inzameling van afvalwater (art 2.1 lid 1 Activiteitenbesluit) heeft, in nauw overleg met het Waterschap Brabantse Delta, een maatwerkvoorschrift opgesteld voor het

		glastuinbouwgebied "Westland".
Bij de uitvoering van de zorgplichten rekening houden met duurzaamheidsaspecten zoals deze zijn opgenomen in de productgroepen voor een duurzame GWW van het Expertisecentrum Aanbesteden.	Uitgevoerd	
Opzet meetprogramma voor de plaatsing van meetinstrumenten in de afvalwaterketen.	Uitgevoerd	
Toetsen hoe de resultaten van het theoretisch riolering rekenmodel zich verhouden tot het werkelijke systeemgedrag op basis van de beschikbare metingen in het afvalwatersysteem.	In uitvoering	Wij zijn op dit moment bezig met het project Vervolg Meten en monitoren.
Na validatie van het riolering reken model zetten gemeente en waterschap het theoretische rekenmodel in om het hydraulische en milieutechnisch functioneren van de riolering te toetsen en eventueel benodigde maatregelen te bepalen.	In voorbereiding / in uitvoering	
Jaarlijkse afstemming van de rioolvervangingsplanning met andere werkzaamheden in de openbare ruimte.	Uitgevoerd	
Ieder jaar evalueren van de uitvoering van de geplande werken uit het Jaarplan om lessen te trekken uit de gehanteerde werkwijze.	Niet meer van toepassing	
Het opstellen van een afkoppel masterplan.	Uitgevoerd	
De gemeente zal VGS+ systemen als voorkeur hanteren bij nieuwbouw.	Continu proces	
Basisinformatie van hemelwatervoorzieningen wordt gestructureerd vastgelegd in het rioolbeheersysteem binnen Waterkring West.	Continu proces	
Bij de evaluatie in 2016 bepaalt de gemeente of de gewenste ontwateringsdieptes aangepast moeten worden	Niet aangepast	
Voorzien van een loket voor vragen, meldingen en/of klachten over grondwater in stedelijk gebied.	Uitgevoerd	
Per peilbuislocatie wordt de grondwaterstand minimaal 2 keer per maand gemeten en vastgelegd.	Niet uitgevoerd	Er zijn geen locaties waar gemeten wordt
In een jaarlijks grondwatersverslag worden trends van stijgende of dalende grondwaterstanden over de jaren gesignaleerd.	Niet uitgevoerd	Kan niet zonder metingen
Indien er mogelijk sprake is van hoge grondwaterstanden plaatst de gemeente lokaal een peilbuis om het grondwaterpeil te monitoren.	Dat is het beleid maar nog niet toegepast	
Indien grondwaterstanden 3 jaar achtereen een dalende trend laten zien gaat de gemeente over tot nader onderzoek van mogelijke grondwateronderlast.	Niet uitgevoerd	Kan niet zonder metingen.

Voor nieuwbouwlocaties stelt de gemeente uitgiftepeilen vast voor gebieden.	Uitgevoerd	
Voorafgaand aan nieuwbouwwontwikkeling zal op basis van de vergaarde gegevens een geohydrologisch onderzoek worden uitgevoerd.	Uitgevoerd	Peilbuizen op projectbasis.
Bij werken in de openbare ruimte bepaalt de gemeente vooraf of dit ongewenste wijzigingen van de grondwaterstand tot gevolg kan hebben, en houdt hier rekening mee bij de uitvoering.	Continu proces	
Indien grondwatervoorzieningen nog niet volledig in beeld zijn start de gemeente een inventarisatie om op termijn een compleet beeld te verkrijgen.	Uitgevoerd	Drainage in het beheerbestand
Jaarlijkse evaluatie van ten minste twee rioleringsprojecten (investerings-, of onderhoudsproject).	Niet structureel wel op projectbasis.	
Tweejaarlijkse evaluatie van de uitvoering van de rioleringszorg. De belangrijkste lessen en voortgang ten aanzien van de gestelde doelen worden bestuurlijk gerapporteerd.	Ad hoc.	Wens om wel te doen ivm efficiency
Tweejaarlijks herzien van het kostendekkingsplan en rapportage aan het bestuur.	Niet uitgevoerd	Wel controle ivm andere opzet kostendekkingsplan

Tabel 2: Overzicht beheer vGRP Steenbergem 2014-2019

Object	Geplande frequentie GRP	Uitgevoerde frequentie
Vrijvervalstelsel	Reiniging 1 keer per 6 jaar	Zoals gepland
Vrijvervalstelsel	Inspectie 1 keer per 12 jaar	Zoals gepland
Kolken	Reiniging 2 keer per jaar	Zoals gepland
Drukriolering	Reiniging 1 keer per 5 jaar	Pompunits 2 keer per jaar Drukriolering 1 keer per 30-40 jaar
Gemalen (op de hoofdpost)	Reiniging 2 keer per jaar	Zoals gepland
Randvoorzieningen	Reiniging 2 keer per jaar	Zoals gepland
(Overstort)putten	Reiniging 2 keer per jaar	Zoals gepland
Drainage	n.v.t.	nvt
IBA's	Reiniging: Uitbesteed aan het waterschap	nvt
Rioolstelsel	Gemiddelde jaarlijkse inspectie van 10%	Zoals gepland

Tabel 3: Overzicht investeringen vGRP Steenberg en 2014-2019

Locatie	Jaartal gepland	Status	Toe-lichting
Achterstraat DWA Nieuw-Vossemeer	2014	uitgevoerd	
Nieuwe Werf	2014	uitgevoerd	
Blauwstraat	2014	uitgevoerd	
A.M. de Jongstraat	2014	uitgevoerd	
Van Galenstraat	2014	uitgevoerd	
Rioolreparaties reparaties: Nieuwe Werf, Pieter van Botlandlaan, Simon Luijmenstraat	2014	uitgevoerd	
AC persriool Dtl Karel Doormanstraat-Witte de Withstraat (afstemmen op bestemmingsplan Oost-Groeneweg)	2014	uitgesteld	Wordt 2019
Relining Karel Doormanstraat	2015	uitgesteld	Uitgesteld/nader onderzoek
Relining diverse strengen Westgroeneweg	2015	uitgevoerd	
Relining diverse strengen Wenerstaart	2015	uitgevoerd	
Relining Majoor Burkestraat in Nieuw-Vossemeer	2015	uitgevoerd	
Relining Julianastraat	2015	uitgevoerd	Gedeeltelijk
Rioolrenovatie Centrumplan doorrekenen	2015		
Vervangen hwa en dwa riool Burg. Jansenstraat	2015	uitgevoerd	
Riool vervangen Dortmundstraat	2015	uitgevoerd	
Riool vervangen Wenerstraat	2015	uitgesteld	Uitgesteld/nader onderzoek
Het onderzoek naar doelmatige oplossingen (Het riool onder de woning Wenerstraat)	2015	uitgesteld	
Rioolreparaties Steenberg en	2015	uitgevoerd	
Aanleg Schoonwaterriool rond 315 PVC Nicolaas Peckstraat, Tienenbolwerk, Zuidwal tot Ravelijnstraat	2016	niet meer van toepassing	Geen noodzaak
Vervangen 300/450 door rond 400 beton Nicolaas Peckstraat, Tienenbolwerk, Zuidwal tot Ravelijnstraat	2016	uitgevoerd	
Relinen diverse riool strengen in Steenberg en	2016	uitgevoerd	
Rioolrenovatie / Rioolvervanging 2017	2017	uitgevoerd	
Rioolrenovatie / Rioolvervanging 2018	2018	in uitvoering	Uitvoering 2018/2019
Rioolrenovatie / Rioolvervanging 2019	2018	in voorbereiding	